

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

תוכן

א. אין מעברין את השנה לפני ראש השנה ואם עיברה אינה מעוברת אבל מפני הדחק מעברין אותה אחר ראש השנה מיד ואף על פי כן אין מעברין אלא אדר ... בית דין ישבו וקבעו אחת אחת בזמנה 2.....

ב. אין מעברין את השנה לא בשביעית ולא במוצאי שביעית אימתי רגילין לעבר ערב שביעית 3.....

ג. אין מעברין את השנה מפני הטומאה 4.....

ד. מעשה בחזקיה מלך יהודה שעבר את השנה מפני הטומאה 4.....

ה. מפני מה ביקש רחמים על עצמו שאין מעברין אלא אדר והוא עיבר ניסן בניסן 5.....

ו. טומאה דהויה היא בציבור 6.....

ז. עודו על מצחו מרצה אין עודו על מצחו אינו מרצה 7.....

ח. אין מעברין את השנה מפני הטומאה ואם עיברה מעוברת 7.....

ט. שאין מעברין אלא אדר והוא עיבר ניסן בניסן ... אין מעברין את השנה ביום שלשים של אדר הואיל וראוי לקבעו ניסן 8.....

י. שהיו ישראל מחצה טמאים ומחצה טהורים ונשים משלימות לטהורים ועודפות עליהם ... נשים בראשון רשות דהוו להו טמאים רובא ורובא לא מדחו לפסח שני 9.....

יא. אין מעברין את השנה ביום שלשים של אדר ... עיברה ... אין מקדשין את החדש קידשו ... מעובר ומקודש 11.....

יב. שואלין בהלכות הפסח קודם לפסח שלשים יום 11.....

יג. אין מעברין את השנה אלא אם כן היתה תקופה חסירה רובה של חודש וכמה רובה של חודש ששה עשר יום 13.....

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

דף יב.

א. אין מעברין את השנה לפני ראש השנה ואם עיברה אינה מעוברת אבל מפני הדחק מעברין אותה אחר ראש השנה מיד ואף על פי כן אין מעברין אלא אדר ... בית דין ישבו וקבעו אחת אחת בזמנה

יש לבית דין¹ רשות לחשב ולידע איזה שנה תהיה מעוברת בכל עת שירצה² אפילו כמה שנים³, אבל אין אומרים שנה פלונית מעוברת, אלא אחר ראש השנה⁴ הוא שאומרים שנה זו מעוברת⁵, ודבר זה מפני הדחק, כגון שחוששין שלא יהא שם ב"ד מופלא סמוך לאדר או שמא הגוים יעכבו עליהן או שהי' הנשיא צריך ללכת למקום רחוק⁶.

אבל שלא בשעת הדחק אין מודיעין שהיא מעוברת אלא באדר הוא שאומרים שנה זו מעוברת⁷, וחדש הבא אינו ניסן אלא אדר שני, וי"א⁸ שאף החישוב אינו אלא בשעת הדחק ולכתחילה יש לחשב באדר.

¹ רמב"ם הלכות קידוש החודש פרק ד הלכה יג

² משמע אפילו לכתחילה. מנ"ח מצוה ד' סק"ח

³ כי אפשר לדעת התקופה אפי' לכמה שנים ומפני התקופה לבדה מעברין לפ"ד רבנו לעיל יא: וגם מפני האביב ופירות האילן אם רוצים לעבר על תנאי אם יתאחרו כמבואר ברמ"ה ועוד כגון אם היתה שנת רעבון ושביעית ומוצאי שביעית ג' שנים זו אחר זו ועשו אותן פשוטות וידוע שאח"כ צריכין להשלים מעוברות כנגדן.

⁴ אבל לא ביום ר"ה עצמו. טורי אבן ר"ה ז' א'

⁵ הוא גזרה דרבנן שלא ישכחו קודם שתגיע ומולולו בחמין כמבואר ברש"י וי"א שהטעם שלא יאמרו אלול עיברו ויבואו לזלזל בר"ה וסוכות ויאכלו ביה"כ אבל אחר ר"ה כיון שאין שם מועדות לא חשו כמבואר ברמ"ה.

⁶ כמבואר ברש"י ורמ"ה כאן וברש"י ר"ה ז.

⁷ לא מבעיא אם מעברין בשביל האביב ופירות האילן שזה א"א לידע בבירור אלא באדר ויכול להשתנות אלא אפי' אם מעברין בשביל התקופה דלדעת רבנו לעיל ה"ב סגי בזה מ"מ יותר טוב להמתין עד אדר שאז יוכלו לצרף לזה עוד א' מהטעמים או מהדברים שנעשיין סעד כנ"ל. והרמ"ה כתב לפי שלא נודע ברוב השנים אם האביב ופירות האילן מאחרין אלא באדר לפיכך גזרו שלא יעברו אלא באדר כדי שיהו רגילין בכל שנה להמתין עד אדר ואם יראו אז שצריכה לעבר יעברו

⁸ רש"י ותו' ותו' הרא"ש, כאן

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

אמרו לפני ראש השנה⁹ שנה זו שתכנס מעוברת, אינה מעוברת באמירה זו. וצריך לחזור ולעבר אחר ר"ה. ומ"מ כיון שאינו אלא מדרבנן, לכן במקום צורך גדול¹⁰ אפשר אף לפני ר"ה ומה"ט עיבר הלל הנשיא כל השנים עד ביאת הגואל.

ובזמן חכמי המשנה היה עיבור השנה נקבע על פי בית דין שהיו דנים אם לעבר או לאו, אך עתה הכל לפי חשבון הלוח.

ולפיכך כדי להתאים את שנת הלבנה לשנת החמה חישוב ומצאו שבמחזור של תשע עשרה שנה מצטרפים ההפרשים ביניהם לשבעה חודשים, כלומר, שבכל תשע עשרה שנים צריך להוסיף שבעה חודשים. מכאן קבעו, שבכל מחזור של תשע עשרה שנים תהיינה שבע שנים מעוברות בנות שלושה עשר חודש, ושתיים עשרה שנים פשוטות בנות שנים עשר חודש. השנים המעוברות נקבעו בתוך המחזור בסדר דלקמן: השלישית, השישית, השמינית, האחת עשרה, הארבע עשרה, השבע עשרה והתשע עשרה. כלומר, שבשנים הללו יש שני חודשי אדר, אדר ראשון ואדר שני. השנה שנת התשפ"ב אנו בשנה ששית למחזור מספר 305 ולכן השנה מעוברת.

ב. אין מעברין את השנה לא בשביעית ולא במוצאי שביעית

אימתי רגילין לעבר ערב שביעית

אין מעברין בשביעית¹¹ וכן ביובל¹², שיד הכל שולטת על הספיחין¹³ ולא ימצאו לקרבן העומר¹⁴ ושתי הלחם¹⁵, ואם עיברה מעוברת¹⁶. ועתה יכולין

⁹ אפי' עשו זה מפני חששות הנ"ל שלא יוכלו אח"כ. כמבואר במאירי כאן

¹⁰ מנ"ח מצוה ד' סק"ח ועי' בחי' הר"ן סנהדרין י"א א' שכ' ג"כ שאם עשו כן מפני הדחק מעוברת

¹¹ רמב"ם הלכות קידוש החודש פרק ד הלכה טו

¹² פי' ר"ה

¹³ ע"ג דספיחין אסורין יש הרבה ספיחין שמתרין כמש"כ רבנו בפ"ד משמיטה ה"ד כ"ו כ"ח כ"ט

¹⁴ רש"י פי' הטעם שלא לרבות עליהן איסור עבודת קרקע והרמ"ה כתב הטעם משום שאין זורעין בשביעית ואין להם רוב תבואה ואם יאריך עליהן הזמן נמצאו באין לידי קלקול ויאכלו מן החדש לפני העומר, ורבנו לא רצה לכתוב טעם זה דס"ל דאחר שהתיר רבי להביא מחו"ל לא שייך טעם זה כמו במוצאי שביעית וע"ש ברמ"ה שהביא גי' דאחר שהתירו להביא מחו"ל מותר לעבר גם בשביעית וטעם רבנו לכאן שייך רק בזמן הבית. שקל הקודש שם קסח

¹⁵ ואף על גב שחכמים העמידו שומרים שישמרו על הספיחין כמש"כ רבנו בפ"ד משקלים ה"ה מ"מ אם יאריך

הזמן א"א לשמור. ש"ק סנהדרין פ"א ה"ב ובוה מיושב קו' הערוך לנר בסנהדרין שם:

¹⁶ ר'ו' שקלים פ"א ה"ב וע"ש בש"ק נדרים פ"ו ה"ח סנהדרין פ"א ה"ב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

לעבר אף במוצאי שביעית¹⁷, ורגילין היו לעבר בערב שביעית, להוסיף להן חדש¹⁸ לעבודת קרקע ואפי' אין שום סימן מהסימנין הרשות ביד ב"ד לעבר¹⁹.

ג. אין מעברין את השנה מפני הטומאה

כבר התבאר לעיל דף יא: שאין מעברין את השנה מפני טומאת מת²⁰, כגון שהיו רוב הקהל או רוב הכהנים טמאים אין מעברין את השנה כדי שיהיה להם פנאי לטהר ויעשו בטהרה²¹, אלא יעשו בטומאה²², ודוקא שהיו טמאי מת שיכולין לעשות בטומאה. אבל אם היו זבין וכיו"ב שלא הותרה בצבור יש לעבר.

ד. מעשה בחזקיה מלך יהודה שעיבר את השנה מפני הטומאה

כבר התבאר במסכת פסחים דף סז. שציבור שהם טמאי מתים עושים את קרבן הפסח בטומאה, משום שנאמר (במדבר ט פסוק ב) וַיַּעֲשׂוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַפֶּסַח בְּמוֹעֲדוֹ " אפילו בטומאה ונאמר בפרשת פסח שני (שם פסוק י) אִישׁ אִישׁ פִּי יִהְיֶה טָמֵא לְנַפְשׁוֹ וְגו' איש נדחה לפסח שני ולא ציבור נדחה

¹⁷ שבתחלה לפני שהתירו להביא ירק ותבואה מחו"ל מפני חשש טומאה שמביאין עפר בנושיהן לא היו מעברין ג"כ במוצאי שביעית ולא במוצאי יובל מפני שהכל ממתנין לחדש, אבל אחר שהתיר רבי להביא מחו"ל מותר לעבר במוצאי שביעית ויובל.

¹⁸ כמבואר כאן ברש"י

¹⁹ מנ"ח מצוה ד' סק"ו.

²⁰ ואף על גב דרבנו פסק בפ"ד מבי"מ הט"ז הטומאה דחוויה היא בצבור ולא הותרה מ"מ כיון דמותר להקריב בטומאה אין לעבר בשבילה שאנ"א סי' ל"ח ע"ש שיישב סוגיית הגמ' בסנהדרין ועי' בהנהגות בנין שלמה ובתשו' חיים שאל סי' מ"ז אבל בראב"ד ור"ש משנ"ג תו"כ אמור פ"ט נראה דלמ"ד טומאה דחוי' מעברין לכתחלה מפני הטומאה ועי' ברמ"ה סנהדרין י"ב ב' דלפירושו פסק רבנו שפיר כת"ק דס"ל דחוי' ומ"מ אין מעברין לכתחלה וכ"נ מפירש"י

²¹ שהרי חזקי' המלך עבר את השנה מפני הטומאה שנא' (דה"ב ל') כי מרבית העם רבת מאפרים ומנשה יששכר וזבולון לא הטהרו כי אכלו את הפסח בלא ככתוב וביקש רחמים על עצמו שנא' כי התפלל חזקיהו עליהם לאמר ה' הטוב יכפר בעד ולכן אנו אומרים כמוסף בשנת העיבור לכפרת פשע שמא עיברו את השנה שלא כדין כמש"כ המפרשים

²² ויכולין לידע זה מאדר כגון שהי' נשיא חולה ואמדהו למות בערב הפסח או ו' ימים קודם ויהיו טמאין או שהיו רובן טמאין בסוף אדר וכלתה אפר הפרה ואין יכולין למצוא עכשיו פרה אדומה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ג 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

לפסח שני אלא יעשו בטומאה ואפילו מחצית הציבור נקראים ציבור ואין נדחים לפסח שני²³.

ודוקא משום טומאת מת המוזכרת במקרא²⁴ אין נדחים לפסח שני אלא עושים בטומאה, אבל טומאת זיבה נדה ומצורע וכדומה, בין ציבור בין יחד נדחים לפסח שני ולא יעשו בטומאה, אולם ציבור שעושים בטומאה אינם לוקים על כך.

ודבר זה מפורש בכתובים²⁵ שנאמר (דברי הימים ב ל פסוק יז יח) **כִּי רַבַּת בְּקָהֶל אֲשֶׁר לֹא הִתְקַדְּשׁוּ וְהִלּוּיִם עַל שְׁחִיטַת הַפְּסָחִים לְכָל לֹא טָהוּר לְהַקְדִּישׁ לַה' כִּי מִרְבִּית הָעָם רַבַּת מֵאֲפָרִים וּמִנְשֵׂה וּשְׂשָׁכָר וּזְבֻלוֹן לֹא הִטְהָרוּ כִּי אָכְלוּ אֶת הַפֶּסַח בְּלֹא כִפְתוֹב כִּי הִתְפַּלֵּל יְחִזְקִיָּהוּ עֲלֵיהֶם לֵאמֹר ה' הַטּוֹב יִכְפֹּר בְּעַד**

ומהו זה שנאמר כי אכלו את הפסח בלא כפתוב מפני שעיברו אותה השנה מפני הטומאה שנאמר (שם פסוק ב ג) **וַיִּנְעֵז הַמֶּלֶךְ וְשָׂרָיו וְכָל הַקָּהָל בִּירוּשָׁלַם לַעֲשׂוֹת הַפֶּסַח בַּחֲדָשׁ הַשֵּׁנִי. כִּי לֹא יָכְלוּ לַעֲשׂוֹתוֹ בְּעֵת הַהִיא כִּי הִפְתָּנִים לֹא הִתְקַדְּשׁוּ לְמִדֵּי וְהָעָם לֹא נֶאֱסְפוּ לִירוּשָׁלַם. וּכְבֵר בִּיאֲרֵנוּ שְׂאִין מַעֲבְרִין אֶת הַשָּׁנָה לְכַתְחִלָּה²⁶ מִפְּנֵי הַטּוֹמָאָה.**

דף יב:

ה. מפני מה ביקש רחמים על עצמו שאין מעברין אלא אדר והוא עיבר ניסן בניסן

²³ לקוטי הלכות: זו בזבח תודה ד"ה ופסח וד"ה אבל ובתורת הקדשים וז

²⁴ "טמא לנפש"

²⁵ רמב"ם הלכות ביאת המקדש פרק ד הלכה יז

²⁶ משמע דאם עברוה מעוברת וכתב מרן ז"ל דפסק רבני יהודה ובעיני יפלא דר"י פליגי ואמר בהדיא אינה מעוברת ועוד מי סני ליה מאי דקאמר ת"ק אין מעברין מפני הטומאה ואם עיברוה מעוברת ופסק רבינו כוותיה וכתב וכבר ביארנו דאין מעברין מפני הטומאה לכתחילה דמשמע דבדיעבד מעוברת. אברהם יגל שם. ועיין הר המוריה שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

ועוד אחרת היתה שם באותה השנה²⁷, שעיבר חזקיה המלך את השנה ביום שלשים של אדר שראוי להיות ראש חדש ניסן, ועשה אותו החדש אדר שני ולא הודו לו חכמים שאין מעברין ביום זה כמו שהתבאר, ומפני דברים אלו שעשה שלא כהלכה נאמר פי אכלו את הפסח בלא כפתוב, וביקש רחמים על עצמו ועל החכמים שהסכימו על מעשיו שנאמר פי התפלל יחזקיהו עליהם לאמר ה' הטוב יכפר בעד ונאמר (דברי הימים שם פסוק כ) וישמע ה' אל יחזקיהו וירפא את העם שנרצה קרבנם.

ו. טומאה דחוייה היא בציבור

כבר התבאר במסכת פסחיעם דף עז. שקי"ל שטומאה דחוייה בציבור²⁸. כלומר שהטומאה לא הותרה בציבור אלא באיסורה עומדת ודחוייה היא עתה מפני הדחק, ואין דוחין כל דבר הנדחה אלא במקום שאי אפשר ומפני זה צריכה ציץ לרצות עליה.

ולפיכך נטמאו כל הכהנים בבית האב שזמנו עתה מחזרים אחר כהן טהור מבית אב אחר, ואם נטמאו כל בתי האב שמשמרה שעתה שבוע הקרבתה בכל המשמר מחזרים אחר כהן של משמר אחר, שכיון שדחוייה היא ובקושי הותרה, יש לחפש אחר כהן טהור בכל מה שנוכל²⁹.

וזה שקרבן ציבור דוחה את הטומאה, אינו אלא בטומאת מת בלבד ולא בשארי טומאות, ודבר זה הוא גזירת התורה דכתיב בקרבן פסח איש איש כי יהיה טמא לנפש, ודרשינן לעיל סו: איש נדחה לפסח שני ואין הציבור נדחין לפסח שני אלא עושין בטומא, הרי דרק בטומאת מת עושין בטומאה, וה"ה לכל קרבנות הציבור שזמנן קבוע כפסח.

וכן השבת דחוייה אצל הקרבנות ולא הותרה³⁰.

²⁷ עיין כסף משנה שהקשה שמשמע שהזקיה התפלל גם מפני שעיבר מפני הטומאה וגם מפני שעיבר ניסן בניסן והוא נראה מחלוקת ר"י ור"ש ועיי"ש במפרשים מה שכתבו.

²⁸ רמב"ם הלכות ביאת המקדש פרק ד הלכה יד

²⁹ הרמב"ם בפ"ד דין יד ערוה"ש שם ז

³⁰ ערוה"ש שם סעי' ה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

ז. עודו על מצחו מרצה אין עודו על מצחו אינו מרצה

עוד התבאר שם שהציץ³¹ מרצה על הטומאה, דכתיב בפ' תצוה (שמות כח פסוק לו לח) וְעִשִׂיתָ צִיץ זָהָב טָהוֹר וְגו' וְהָיָה עַל מִצְחָ אֶהְרֵן וְנִשָּׂא אֶהְרֵן אֶת עֵזֶן הַקִּדְשִׁים אֲשֶׁר יִקְדִישׁוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְכָל מִתְנַת קְדֻשֵׁיהֶם וְהָיָה עַל מִצְחוֹ תָמִיד לְרִצּוֹן לָהֶם לְפָנָי ה'. כלומר שע"י שישא הציץ על מצחו יכפר עון הקדשים והקרבת יהיו לרצון כי העון יכופר.

אינו מרצה על טומאת הגוף³² כגון שהכהן הקריב בטומאה, ולא על טומאת דברים הנאכלין כגון שנטמא הבשר הנאכל, אלא מרצה על טומאת דברים הקריבים על המזבח כמו הדם והחלב ובשר העולה וקומץ של מנחה.

ואין³³ הציץ מרצה אלא בזמן שהוא על מצחו שנאמר וְהָיָה עַל מִצְחוֹ תָמִיד לְרִצּוֹן לָהֶם לְפָנָי ה'.

אולם כל הכללים הנוכרים בריצו ציץ שאינו אלא על הנקרין למזבח ושאינו על מצחו אינו מרצה זהו הכל בקרבן יחיד, אבל בקרבנות ציבור בכל אופן הציץ מרצה³⁴ בין על טומאת הנקרבים ובין על טומאת האנשים, וכן בין כשהציץ על מצחו של הכהן הגדול ובין שאינו עליו, בכל אופן הציץ מרצה. וזה שאמרה תורה: ונשא אהרן את עון הקדשים – ולא עון מקדשים, זהו בקרבן יחיד שהטומאה לא נדחית אצלו. אבל בקרבן ציבור שהתורה דחתה הטומאה על הכל מרצה, ולכן מסיים הפסוק: אשר יקדישו בני ישראל, כלומר מה שהיחידים מקדישים בזה אמרתי לך עון הקדשים ולא עון מקדשים ולא עון מקדשים ולא בעיבור.

ח. אין מעברין את השנה מפני הטומאה ואם עיברוה מעוברת

³¹ ערוך השולחן העתיד הלכות ביאת מקדש סימן לט הקדמה – סעיף מז

³² רמב"ם הלכות ביאת המקדש פרק דהלכה ז

³³ שם הלכה ח

³⁴ ובזה מיושב מה שהקשו התוס' ד"ה דלא קושיא עצומה, דאיך אפשר לומר אם טומאה דחוייה היא בעיבור צריך ריצו ציץ הא טומאה דחוייה גם בטומאת גברי והציץ אינו מרצה רק על הנקרין. ערוה"ש שם ודעת תוס' שמן התורה ציץ מרצה על האכילות ורק מדרבנן לא

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

למרות שהתבאר לעיל שאין מעברין את השנה מפני הטומאה אך בדיעבד אם עיברו את השנה מפני טומאת מת הרי זו מעוברת. אבל שאר דברים שהוזכרו שם אינה מעוברת³⁵. וי"א³⁶ שבכולן בדיעבד מעוברת.

ט. שאין מעברין אלא אדר והוא עיבר ניסן בניסן... אין

מעברין את השנה ביום שלשים של אדר הואיל וראוי

לקובעו ניסן

כבר התבאר במסכת ר"ה דף ז. שנה מעוברת³⁷ היא שנה שמוסיפין בה חדש³⁸, ואין מוסיפין לעולם אלא אדר ואם עיברו חודש אחר אינו מעובר.

הגיע יום שלשים באדר³⁹ ולא עיברו עדיין השנה אפי' החליטו לעברה ולא הספיקו לומר מעוברת עד שנכנס ל' אדר⁴⁰, לא יעברו אותה כלל, שאותו היום ראוי להיות ראש חדש ניסן⁴¹, ומשיכנס ניסן ולא עיברו אינן יכולים לעבר⁴², ואם עיברוה ביום שלשים של אדר הרי זו מעוברת⁴³.

³⁵ בירו' סנהדרין פ"א ה"ב:

³⁶ חי' הר"ן סנהדרין י"א וכ"ה בתוספתא סנהדרין פ"ב ה"ו

³⁷ רמב"ם הלכות קידוש החודש פרק ד הלכה א

³⁸ ונקראת שנה מעוברת שדומה לאשה מעוברת שנוסף בה הולד ה"נ נוסף בה חדש ואם הוסיפו יותר מחדש

כגון ל"א יום או פחות מחדש כגון כ"ח יום אינה מעוברת

³⁹ שם הלכה יד

⁴⁰ תו"כ אמור פרשה ט' ה"ב ובפי' ראב"ד ור"ש משנין שם

⁴¹ ונראה כמו שעיברו ניסן ולכן אסרו מדרבנן לעבר ביום זה כמש"כ ברבינו יונה, ונראה דאפי' אם ע"פ

החשבון א"א לראות הירח ביום זה כיון שאם מקדשין ע"פ החשבון אפשר לקדש ביום זה כמש"כ רבנו ב"ה

ה"ב וגם בזמן שקידשו ע"פ הרא"י קידשו לפעמים על חשבון זה כשלא הי' עדים כמש"כ רבנו בפ"ח ה"י י"א

מקרי יום הראוי לקבעו ניסן. רמ"ה

⁴² וזה מדאורייתא דכתיב החדש הזה לכם זה ניסן ואין אחר ניסן ולכן בזה אפי' בדיעבד אין מעובר.

⁴³ כיון שאינו אלא גזרה דרבנן כנ"ל ודוקא אם עדיין לא קידשוהו לשם ר"ח ניסן כדמסיים רבנו. רמ"ה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

וכבר התבאר שבזה⁴⁴ טעה חזקיה המלך⁴⁵ שבאותה השנה⁴⁶, שעבר חזקיה המלך את השנה ביום שלשים של אדר שראוי להיות ראש חדש ניסן, ועשה אותו החדש אדר שני, ולא הודו לו חכמים שאין מעברין ביום זה כמו שהתבאר.

י. שהיו ישראל מחצה טמאים ומחצה טהורים ונשים משלימות לטהורים ועודפות עליהם ... נשים בראשון רשות דהו להו טמאים רובא ורובא לא מדחו לפסח שני

כבר התבאר במסכת פסחים דף ע"ט: שרבים⁴⁷ שהיו טמאי מת בפסח ראשון אם היו מיעוט הקהל, הרי אלו נדחין לפסח שני כשאר הטמאים. אבל אם היו רוב הקהל שרוצים להכנס לעזרה להקריב פסחיהם⁴⁸ טמאי מת, או שהיו כל הכהנים⁴⁹ או כלי שרת⁵⁰ וי"א⁵¹ רוב טמאים טומאת מת אינן נדחין, אלא יקריבו כולן הפסח בטומאה הטמאים עם טהורים, שנאמר (במדבר ט פסוק

⁴⁴ רמב"ם הלכות ביאת המקדש פרק ד הלכה יח

⁴⁵ שסבר שאין חוששין במה שראוי להיות ר"ח ניסן כיון שלא הוקבע עדיין לר"ח ואח"כ חזר בו וביקש רחמים על עצמו

⁴⁶ עיין כסף משנה שהקשה שמשמע שהזקיה התפלל גם מפני שעבר מפני הטומאה וגם מפני שעבר ניסן בניסן והוא נראה מחלוקת ר"י ור"ש ועיי"ש במפרשים מה שכתבו.

⁴⁷ רמב"ם הלכות קרבן פסח פרק ז הלכה א

⁴⁸ לקוטי הלכות יג. ושם בתורת הקדשים ז

⁴⁹ דאם רוב הכהנים טמאים ומקצתן טהורין וכן כלי שרת דרובן טמאין ומקצתן טהורין דלא עבדי בטומאה, ודוקא ברוב ישראל גזרה תורה שהמיעוט נגדר אחר הרוב ולא ברוב כהנים או ברוב כלי שרת, וישחטו ויקריבו הטהורים או בכלי שרת הטהורים. אמנם אם לפי ראות עיני הכהנים לא יספיקו באלו המעשים בהכרח לעשות בטומאה, אך הסיפוק לא שייך אלא בהקטרה אבל השחיטה הא כשר בזר. ערוך השולחן העתיד הלכות קרבן פסח סימן קצא סעיף י

⁵⁰ ועיין שפת אמת לכאורה הי' נראה דדוקא אם היו כל הכהנים טמאים אין נדחין. אכן בה' ביאת מקדש (פ"ד ה' י"ד) כ' הרמב"ם דאם היו רוב הכהנים הנכנסים בירושלים טמאים עושים בטומאה. והכ"מ שם לא הביא מקום מקורו. וגם הסברא תמוה דכיון דיכולין לעשות הקרבן ציבור במיעוט הכהנים הטהורים למה יעשו בטומאה וצ"ע. ועיין אור שמח הלכות ביאת המקדש פרק ד הלכה יד דברי רבינו מסתברים, דלא דמי לפסח, דתנן ב' (פסחים ע"ט ע"א) או שהיו הכהנים טמאים, ולא תני רובן, משום דכאן גבי קרבן ציבור שהכהנים עצמן מתכפרין בהן הוי כמו נטמאו רוב קהל בפסח, דכולן עושין בטומאה, דכולן שייכים להקרבתו להקריב. ⁵¹ לקוטי הלכות יג. בזבח תודה ד"ה הרי

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

ו) וַיְהִי אֲנָשִׁים אֲשֶׁר הָיוּ טְמֵאִים לְנֶפֶשׁ אָדָם יְחִידִים נִדְחִים וְאֵין הַצְּבוּר נִדְחָה, וְדָבַר זֶה בְּטוּמַאת הַמֵּת⁵² בַּלְבָּד⁵³.

היו הקהל⁵⁴ מחצה טהורים ומחצה טמאי מת, כולן עושין בראשון ואע"פ שיכולים הטמאים להקריב פסחיהם, י"א שאינם יכולים להמנות עם הטהורים⁵⁵ אף על פי שלערב יהיו טהורים ויהיו ראויים לאכילה עם הטהורים, וי"א⁵⁶ שיכולים. ולפיכך הטהורים עושין לעצמן בטהרה, והטמאים עושין לעצמן בטומאה, ואוכלין אותו בטומאה,

היו⁵⁷ האנשים מחצה טמאי מת ומחצה טהורים, ובזמן שאתה מונה הנשים בכלל האנשים יהיו הרוב טהורים, הטהורים עושים את הראשון, והטמאין אינן עושין לא את הראשון ולא את השני, אין עושין ראשון מפני שהן מיעוט, ואין עושין את השני מפני שהנשים בשני רשות⁵⁸ ונמצאו הטמאים מחצה⁵⁹, ואין מחצה עושין את השני.

⁵² דבחשבון רוב טמאים להקרבה אינו אלא בטומאת מת כדכתיב טמא לנפש, אבל טמאי שרץ אף שקלים ממת ואין הטומאה מגופו מ"מ גזרה תורה שאינם בכלל זה. אבל לאכילה אוכלים. ערוך השולחן העתיד שם סימן קצא סעיף יא

⁵³ ועיין בלח"מ שהקשה אמאי לא כלל רבינו גם טומאת שרץ וכדומה, שכיון שאינה יוצאה מגופו הרי הוא קרב בטומאה כשם שנאכל בטומאה כמבואר ברמב"ם פ"ו ה"ח מק"פ ובצל"ח ושעה"מ הקשו מהא דלהלן דכלי שרת שננטמו בשרץ קרב בטומאה ומ"ש ובאבהא"ז תמה דלהלן דף פ מבואר במחצה על מחצה שהיה הו"א לטמא בשרץ ומאי מהני אי אינו קרב בטומאה. ועיין בהר המוריה הלכות קרבן פסח פרק ו הלכה ב שכתב "ולכאורה הייתי אומר דדוקא הא דביחיד נדחה לפסח שני אבל טמא שרץ שאין נדחה לפסח שני רק מחוייב לעשות בפסח ראשון ומחוייב לטבול עצמו קודם א"כ בכה"ג גם הצבור אינם עושים בטומאה רק מחוייבים לטבול ולעשות בטהרה ואצלם אין טומאה נדחית" ועי"ש שכתב בדרכים אחרות. ועיין מרכבת המשנה (חעלמא) שכתב "כיון דטומאה לא הותרה בצבור אלא דחוייה מוטב לכתחלה שיטבלו ויאכלו בטומאת בשר ואל יאכלו בטומאת הגוף. ואפשר נמי דמשום שמא יפגעו אין שוחטין עליהן עד שיטבלו ואסורין לאכול הבשר והא דכתב רבנו פסח הבא בטומאה נאכל לטמא מת או לטמא שרץ היינו בנטמא בשרץ בלילה או טמא מת בששי דלא אפשר בטבילה וחשיב כדיעבד משו"ה אוכלין לכתחלה. ולפ"ז סובר דאין שוחטין וזורקין אטמא שרץ מדרבנן משום גזרה שיפגע ולא יטבול".

⁵⁴ רמב"ם הלכות קרבן פסח פרק ז הלכה ב

⁵⁵ כסף משנה הלכות מעשה הקרבנות פרק י הלכה כג ועיין הר המוריה שם שתמה עליו

⁵⁶ נו"כ על הרמב"ם מעשה הקרבנות שם

⁵⁷ רמב"ם הלכות קרבן פסח פרק ז הלכה ג

⁵⁸ כמו שמבואר שם דף צא: וברמב"ם כאן פרק ה הלכה ה "נשים שנדחו לשני, בין מפני האונס והשגגה, בין מפני הטומאה ודרך רחוקה, הרי פסח שני להם רשות, רצו שוחטין רצו אין שוחטין, לפיכך אין שוחטין עליהן בפני עצמן בשבת בפסח שני.

⁵⁹ ועיין בלקוטי הלכות יג. ד"ה דל שהסתפק באם עשו הנשים בראשון א"כ עתה בשני הטמאים מיעוט ולכאורה יוכלו להקריב וצ"ע

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

היו האנשים מחצה טמאי מת ומחצה טהורים, ובזמן שאתה מונה הנשים בכלל האנשים יהיו הרוב טמאים. יעשו כולן בטומאה מאחר שנשים בראשון חובה, יש רוב עבור טמאים ונעשה בטומאה⁶⁰.

ובדרף צא: שם התבאר שאשה בפסח ראשון חובה ודינה לכל דבר כאנשים ודוחה את השבת. אולם נשים⁶¹ שנדהו לשני, בין מפני האונס והשגגה, בין מפני הטומאה ודרך רחוקה, הרי פסח שני להם רשות, רצו שוחטין רצו אין שוחטין, לפיכך אין שוחטין עליהן בפני עצמן בשבת בפסח שני, אבל אם היתה האשה אחת מבני חבורה מותר אפילו בשבת.

יא. אין מעברין את השנה ביום שלשים של אדר ... עיברוה

... אין מקדשין את החדש קידשו ... מעובר ומקודש

הגיע יום שלשים באדר⁶² ובאו עדים אחר שעברו את השנה, והעידו על הירח, הרי אלו מקדשין את החדש ביום שלשים, ויהיה ראש חדש אדר שני⁶³, כיון שכבר קבעו העיבור לפני שבאו העדים,

אולם אם קידשוהו קודם שיעברו את השנה שוב לא היו מעברין שאין מעברין בניסן, ומכיון שכבר קידשוהו לשם ניסן א"א לשנותו מדאורייתא ואפי' דיעבר לא מהני.

יב. שואלין בהלכות הפסח קודם לפסח שלשים יום

⁶⁰ שם וכ"מ בגמ' דדוקא למ"ד דנשים בראשון רשות אמרו' דל נשים מטמאין אבל לא למ"ד נשים בראשון חובה. וכ"כ בשפת אמת אך הביא שם שלדעת הפוס' בריש נדה דבנשים ס"ט טמא משום דמאה נשים כחד דמיין משמע דגם לענין טומאה הותרה בציבור אמרינן הכי דלא השיבי רביים. לפמ"ש התוס' בסוטה (כ"ח:): דס"ט ברה"ר טהור משום דמצינו דטומאה הותרה בצבור

⁶¹ רמב"ם הלכות קרבן פסח פרק ה הלכה ח

⁶² שם הלכה יד

⁶³ בגמ' אי' שאין מקדשין ביום ל' אלא מעברין אותו למחר ורק בדיעבד אם קידשו הוי ר"ח אדר וכ"כ כל הראשונים אבל רבנו לשיטתו כפי"ח הי"א שאם ראו עדים אין משנין את החדש לשום צורך ולכן פסק גם כאן כן. עי' מרכה"מ ואו"ש וכ"פ גם המאירי כרבנו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

כבר התבאר במסכת פסחים דף ו. ובר"ה דף ז: ובמגילה דף כט: שהכמים הראשונים⁶⁴ תקנו בזמן שבית המקדש היה קיים שיתחילו הדרשנים לדרוש ברבים הלכות הרגל שלשים יום לפני הרגל⁶⁵, דהיינו שמפורים⁶⁶ ואילך ידרשו הלכות פסח, ומחמשה באייר⁶⁷ ואילך ידרשו הלכות עצרת, ומי"ד באלול ואילך ידרשו הלכות החג. לפי שכל אחד ואחד הדר בארץ ישראל חייב להביא ברגל ג' קרבנות עולת ראייה ושלמי חגיגה ושלמי שמחה וכל קרבן צריך להיות נקי מכל מום, ומשאר דברים הפוסלים את הקרבן לפיכך תקנו חכמים לדרוש הלכות הרגל שלשים יום לפניו, כדי להזכיר העם את הרגל שלא ישכחו להכין בהמות הכשרים לקרבן ויהיה להם שהות כל שלשים יום.

ותקנה זו לא נתבטלה מישראל אף לאחר שחרב בית המקדש, שכל חכם היה שונה לתלמידיו הלכות הרגל שלשים יום לפניו כדי שיהיו בקיאים בהלכותיו וידעו המעשה אשר יעשו, ולהזמין עם היו דורשים הלכות הרגל בשבת שלפניו שבשבת זו היו מתקבצין כל העם מכל הכפרים לשמוע הלכות הרגל מפי החכם.

לפיכך נהגו בדורות האחרונים שהחכם⁶⁸ דורש הלכות פסח בשבת שלפניו אם אינו ערב פסח⁶⁹, והלכות החג דורש בשבת שובה. אבל שבועות אין בו הלכות מיוחדות שכל איסור והיתר הנוהגין בו נוהגין גם כן בפסח וסוכות.

והעיקר לדרוש ולהורות להם דרכי ה' וללמד להם המעשה אשר יעשו, היינו דיני הגעלה וביעור חמץ ואפיית המצה ושאר הלכות פסח וכן בשבת שובה לדרוש לפנייהם

⁶⁴ לשון שו"ע הרב או"ח תכמ א ב

⁶⁵ ועיין בה"ל שם ד"ה שואלין שבר"ן פ"ק הפסחים ופ"ק דמגילה אמר דמה שאמר שואלין היינו דבזה הזמן אם באו ב' תלמידים ואחד שאל בהלכות פסח נזקקין לו קודם שהוא בכלל שואל כענין אבל אין חיובא ללמוד ל' יום קודם ה"פ רק בפסח גופא, והכיה שם מדברי הראשונים שחלקו עליו ומצוה על כל אחד ללמוד בעצמו גם כן.

⁶⁶ מ"ב שם ב

⁶⁷ רש"י בכמה מקומות ותוספות בפרק קמא דמגילה דף ד' והרוקח, וכן הוכיחו המגן אברהם והגר"א מבכורות דף נ"ה, וכן הוכיח היר אפרים מירושלמי מפורש פרק ג' דשקלים, ומכל מקום משמע מכמה אחרונים דלענין יום טוב הוא רק מצד מנהגא, (עיין בחק יעקב ואליה רבה ופרי מגדים), אכן בביאור הגר"א וכן בפרק ח ובמור קציעה משמע דיום טוב הוא כפסח, עיין שם, וכן משמע ברוקח. שעה"צ שם ב

⁶⁸ מ"ב שם ב

⁶⁹ שאם חל בערב פסח אז צריך להקדים בשבת הקודם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

הלכות יוה"כ וחג הסוכות לבד מה שדורש מענין התשובה, ולא כמו שנוהגין עכשיו, שאם יהיה הדרשה רק בפלפול או דרוש בעלמא אין יוצאין בזה ידי חובתן.

ובדורות הללו שאין החכם שונה לתלמידיו הלכות (לפי שהכל כתוב בספר), מצוה על כל אחד ואחד שילמוד הלכות הרגל קודם הרגל עד שיהיה בקי בהם וידע המעשה אשר יעשה⁷⁰.

וכן משה רבנו עליו⁷¹ השלום תיקן להם לישראל שיהיה כל חכם העיר דורש לבני עירו בכל רגל בענינו של יום נס הנעשה בו ביום כגון בפסח ביציאת מצרים ובעצרת במתן תורה ובחג בהיקף ענני כבוד וגם כן ידרוש לעם בכל רגל הלכות הצריכות לבו ביום שיודיע להם האסור והמותר בו ביום הלכות פסח בפסח והלכות עצרת בעצרת והלכות חג בחג אף על פי שדרש להם הלכות הרגל שלשים יום לפניו.

ועכשיו אין נוהגין לדרוש הלכות בחג עצמו (לפי שהכל כתוב בספר) אלא דורשין באגדה מענינו של יום.

יג. אין מעברין את השנה אלא אם כן היתה תקופה חסירה רובה של חודש וכמה רובה של חודש ששה עשר יום

כבר התבאר לעיל דף יא: שעל שלשה⁷² סימנין מעברין את השנה, על התקופה, כלומר שתקופת ניסן נתאחרה. ועל האביב, כלומר שהתבואה עדיין לא נגמרה, ועל פירות האילן שעדיין לא צמחו.

כיצד בית דין מחשבין ויודעין, אם תהיה תקופת ניסן אפילו בליל ששה עשר בניסן⁷³, או אחר זמן זה, מעברין אותה השנה, ויעשו אותו ניסן אדר שני כדי שיהיה הפסח בזמן האביב⁷⁴, ועל סימנין זה סומכין ומעברין⁷⁵, ואין חוששין לסימנין אחר.

⁷⁰ כל זה משו"ע הגר"ז תכט

⁷¹ שם ד

⁷² רמב"ם שם הלכה ב

⁷³ דכתיב שמור את חדש האביב ואביב הוא יום תקופת ניסן שניסן של חמה נכנס בו והזהירך הכתוב לשמרו שיהא בחידוש דהיינו תוך ט"ו יום למולד הלבנה שהוא עדיין בחידוש דמיום ט"ו ואילך ישנה היא ולכן אם חל בט"ו ויום שחל התקופה נחשב כבר מתקופה חדשה מעברין ואף על גב שהתבואה הגיעה שאין הטעם בזה משום העומר אלא גוה"כ הוא שיבא זמן האביב. שקל הקודש שם י

⁷⁴ זמן האביב היינו תקופת ניסן וזה נקרא זמן האביב

⁷⁵ וכן דעת הרמ"ה דעל תקופת ניסן לבד מעברין וברבנו, ודעת רש"י דשלתן בכלל אביב ולכן אין מעברין על א' מהן אפי' על התקופה אלא על שני סימנין מהן.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748
להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה
<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

